

"LOGOPEDIK TERAPIYA: NUTQ RIVOJLANISHIDAGI MUAMMOLAR VA OTA-ONALAR UCHUN O'YINLAR"

Ibragimova Durdona Dilmurod qizi Alfraganus Nodavlat Universiteti

Maxsus pedagogika yo'nalishi 1-bosqich talabasi

Utbasarova Umida Alfraganus Nodavlat Universiteti pedagogika kafedrası

o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqola logopedik terapiya orqali bolalardagi nutq rivojlanishidagi muammolarni bartaraf etishning ilmiy yondashuvlarini ko'rib chiqadi. Nutq rivojlanishi kechikishlarining sabablari va ularning ijtimoiy moslashuvga ta'siri hamda nutqni rivojlantirishda o'yinlar orqali qanday yondashuvlar samarali ekanligi tahlil qilinadi. Ota-onalar, o'qituvchilarning bolalar bilan hamkorlikdagi roli, shuningdek, maxsus o'yinlarning bolaning nutq rivojlanishiga ta'siri yoritiladi.

Kalit so'zlar: Logopedik terapiya, nutq rivojlanishi, o'yinlar, ota-onalar, nutq buzilishlari, psixologiya, pedagogika, nutqni rivojlantirish metodlari.

Kirish: Nutq va til bolaning ijtimoiy, psixologik va intellektual rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Nutq rivojlanishidagi kechikishlar va buzilishlar esa bolalarda ijtimoiy moslashuv, muloqot va o'qishdagi muvaffaqiyatlarga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Logopedik terapiya orqali nutqni rivojlantirishda maxsus metodlar va mashqlar, jumladan, o'yinlar orqali yana samarali natijalar olish mumkin.

Ota-onalar va o'qituvchilar bilan hamkorlikda olib boriladigan bu terapiya bolalarning hayot sifatini yaxshilashga yordam beradi.

Asosiy qism: Logopedik terapiya nutq va til rivojlanishidagi muammolarni bartaraf etishga qaratilgan ilmiy soha bo'lib, bu soha psixologiya, pedagogika va tibbiyot bilan chambarchas bog'liqdir. Nutq rivojlanishining kechikishi bolaning jamiyatda to'liq integratsiya qilinishiga to'siq bo'lishi mumkin. Logopedik terapiya bolaning ijtimoiy, emosional va kognitiv rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. O'yinlar va mashqlar esa bolaning nutqni rivojlantirish jarayonini qiziqarli va samarali qiladi.

Nutq rivojlanishining kechikishi bo'lgan bolalar uchun logopedik mashqlar faqat fonetik va leksik bilimlarni oshirish bilan cheklanib qolmaydi, balki bola bilan doimiy muloqot va o'yinlar orqali uning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirish ham muhimdir.

Farzandingiz so'zlarni noto'g'ri talaffuz qilsa, logopedik terapiya orqali ular nafaqat so'zlarni aniq aytishni o'rganishadi, balki o'zlarini anglash va boshqalar bilan muloqotda bo'lishni ham o'rganishadi.

Nutqni rivojlantirish bolaning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi, bu esa ularning jamiyatda muvaffaqiyatli faoliyat yuritishiga yordam beradi. Nutq rivojlanishidagi kechikishlar turli sabablarga ko'ra yuzaga kelishi mumkin, jumladan genetik omillar,

muhitning ta'siri va psixologik omillar. Logopediya nutqning rivojlanishida yuzaga kelgan muammolarni tahlil qilish va ularni bartaraf etish uchun turli yondashuvlarni taklif qiladi. Mamatqulova T. (2021) kitobida bolalardagi nutq muammolarini tahlil qilish va terapiya usullarini ko'rib chiqadi.

U nutq rivojlanishidagi kechikishlarni ijtimoiy va psixologik ko'rinishdan ham yoritib o'tadi. Nutqning kechikishi bolaning jamiyatga moslashishida salbiy ta'sir ko'rsatadi va bu holatni bartaraf etish uchun logopedik yondashuvlar juda muhim. "Ko'katlar va mevalar" o'yini: Bu o'yin bolaning so'z boyligini oshiradi va yangi so'zlar o'rganishiga yordam beradi. Bola va ota-ona mevalar yoki ko'katlar haqida gapirishadi va ularning nomlarini takrorlaydilar. Bu o'yin bolaning talaffuzini va so'zlashuvini yaxshilaydi.

"Hayvonlar ovozi chiqarish" o'yini:

Bola hayvonlarning ovozlari chiqaradi va har bir hayvonning nomini eslatib turadi. Bu o'yin bolaning fonetik rivojlanishini qo'llab-quvvatlaydi.

Individual va Guruh Terapiyasi:

Logopedik terapiyaning asosiy metodlaridan biri individual yondashuvdir. Biroq, guruh terapiyasi ham samarali bo'lib, bolalar o'rtasidagi muloqotni rivojlantiradi va ular bir-biriga yordam berishadi. Xudoyberdiyeva N. (2020) "Logopediya va nutq terapiyasining asosiy tamoyillari" kitobida individual va guruh terapiyasining samaradorligini ta'riflaydi. O'yinlar, guruhda amalga oshiriladigan mashqlar yordamida bolalar nutqni rivojlantirishda ko'proq ishtirok etadilar.

Bu usul bolalarda jamiyatda muvaffaqiyatli yashash uchun zarur bo'lgan ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi.

O'yinlar: "So'z topish" o'yini: Bu o'yin guruhdagi bolalar orasida so'zlarni tanlashga asoslanadi. Ota-ona yoki o'qituvchi so'zning boshlanishi yoki oxirini aytib beradi, bola esa qaysi so'zning to'g'ri kelishini topishi kerak. Bu o'yin bolalar o'rtasidagi muloqotni mustahkamlaydi.

Xulosa:

Nutq rivojlanishidagi kechikishlar bolalarning jamiyatda muvaffaqiyatli moslashuvini cheklaydi. Shuning uchun logopedik terapiya nafaqat nutqni rivojlantirish, balki bolaning ijtimoiy va psixologik rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. Ota-onalar, o'qituvchilar va logopedlarning hamkorligi bu jarayonni yanada samarali qiladi va bolaning kelajagi uchun mustahkam asos yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mamatqulova, T. (2021). Bolalar psixologiyasida nutq va uning rivojlanishi. Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
2. Xudoyberdiyeva, N. (2020). Logopediya va nutq terapiyasining asosiy tamoyillari. Toshkent: Yosh kuchlar.
3. Karimova, R. (2019). Alaliya va uning logopedik tuzatuv usullari.

4. Buxoro: Ma'naviyat nashriyoti.
5. Shodiyeva, M. (2022). Nutq rivojlanishining kechikishlari: Tashxis va davolash metodlari. Tashkent: O'zbekiston davlat nashriyoti.

